

NADER ONDERZOEK ROERDOMPSTRAAT E.O. TE ASSEN

NADER ONDERZOEK ROERDOMPSTRAAT E.O. TE ASSEN

©

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

*Buro Bakker (2013);
Nader onderzoek Roerdompstraat e.o. te Assen.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen,
in opdracht van HKB Stedenbouwkundigen.*

in opdracht van:

HKB STEDENBOUWKUNDIGEN

contactpersoon:

MEVR. VAN SCHOONHOVEN

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV
Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen - tel. 0592-313389 - info@burobakker.nl

Projectleiding:

Ir. M.S. Van Kerkevoorde

Veldwerk:

Ing. M.W. Bokje & Ing. R.A. van Leeningen

Rapportage:

Ing. R.A. van Leeningen

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING EN DOEL	1
1.2	BESCHRIJVING EN POTENTIE ONDERZOEKSGEBIED.....	1
1.3	ONDERZOEKSOPZET.....	2
1.3.1	Vleermuizen	2
1.3.2	huismussen.....	3
1.3.3	gierzwaluwen.....	3
1.4	WETTELIJK KADER	3
2	RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING	5
2.1	VLEERMUIZEN	5
2.1.1	Resultaten	5
2.1.2	Effectenbeoordeling.....	7
2.2	HUISMUSSEN	7
2.2.1	Resultaten	7
2.2.2	Effectenbeoordeling.....	7
2.3	GIERZWALUWEN.....	8
2.3.1	Resultaten	8
2.3.2	Effectenbeoordeling.....	8
3	CONCLUSIES EN VERVOLG.....	9
3.1	AANWEZIGHEID VAN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN.....	9
3.2	SAMENVATTING VERVOLG.....	9
4	BRONNEN	10

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Actium Wonen is voornemens 96 duplexwoningen te slopen aan de Roerdompstraat, Eiberstraat en de Reigerstraat. De woningen zijn verouderd en voldoen niet meer aan de huidige wensen. Nadat de huidige bebouwing is gesloopt worden op de locatie nieuwbouwwoningen gerealiseerd, die meer diversiteit en kwaliteit brengen in de wijk. Ten behoeve van de sloop is op 1 februari 2013 een verkennende toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat de gebouwen mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor zwaar beschermde vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen. Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de eventuele aanwezigheid van deze soorten in de slopen gebouwen.

Figuur 1: Ligging van het onderzochte gebied. De te slopen gebouwen zijn rood omkaderd. Bron luchtfoto: Google Earth Pro

1.2 BESCHRIJVING EN POTENTIE ONDERZOEKSGBIED

Het plangebied bestaat uit voormalige huurwoningen met tuinen. Het zijn allemaal duplexwoningen. De tuinen zijn over het algemeen spaarzaam begroeid. Er zijn relatief weinig bomen en struweel aanwezig.

Figuur 2: Impressie van het plangebied. Foto's R. Zwerver

1.3 ONDERZOEKSOPZET

1.3.1 VLEERMUIZEN

Het onderzoek naar vleermuizen heeft betrekking op de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen in de bebouwing en vliegroutes langs de laanbomen. Ten behoeve hiervan zijn zes inventarisaties uitgevoerd. Deze vonden plaats in de avond- of ochtendschemering, bij het uit- of invliegen van de vleermuizen. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de omstandigheden tijdens de veldinventarisaties. De omstandigheden tijdens de inventarisaties waren voldoende voor het verkrijgen van betrouwbare onderzoeksresultaten.

Tabel 1: Omstandigheden veldbezoeken vleermuisonderzoek Roerdompstraat e.o. Assen 2013.

Datum	Zonsondergang/ -opgang	Start	Einde	Temperatuur	Wind	Bewolking
16 mei 2013	21:29 uur	21:15 uur	23:45 uur	12 → 11°C	Windstil	Zwaar bewolkt
18 juni 2013	22:03 uur	22:00 uur	00:30 uur	25 → 21°C	NO1	Geheel bewolkt → sluierbewolking
20 juni 2013	05:20 uur	02:50 uur	05:30 uur	17 → 16°C	N2-3	Zwaar bewolkt
9 juli 2013	21:58 uur	21:55 uur	00:30 uur	17 → 15°C	NO2	Licht bewolkt
29 augustus 2013	20:34 uur	20:30 uur	23:05 uur	19 → 14°C	W1	Licht bewolkt
25 september 2013	19:31 uur	19:30 uur	22:30 uur	16 → 15	O1-2	Geheel bewolkt

Om de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied te bepalen is gebruik gemaakt van een heterodyne batdetector type Petterson D240x. Met behulp van deze batdetector is het mogelijk om de ultrasonische geluiden die vleermuizen produceren, om te zetten in voor mensen hoorbare geluiden. Aan de hand van het ritme en frequentie van het geproduceerde geluid is het mogelijk om, soms in combinatie met zichtwaarnemingen, vleermuizen op naam te brengen. Met dit type batdetector is het daarnaast mogelijk om opnames te maken die met gespecialiseerde software (Batsound) geanalyseerd kunnen worden. Met name voor determinatie van soorten van het geslacht *Myotis* is dit een effectief hulpmiddel.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol¹.

¹ GaN, NGB en Zoogdierverseniging, 2013. Vleermuisprotocol versie 27 maart 2013.

1.3.2 HUISMUSSEN

De aanwezigheid van de Huismus is onderzocht op 22 april en 14 mei 2013. Tijdens het onderzoek is gelet op zingende en roepende Huismussen rondom de woningen. De omstandigheden tijdens het onderzoek waren voldoende voor het verkrijgen van betrouwbare resultaten.

1.3.3 GIERZWALUWEN

De aanwezigheid van Gierzwaluwen is onderzocht op 16 mei, 18 juni en 26 juni. Tijdens het onderzoek is gelet op invliegende Gierzwaluwen. De omstandigheden tijdens het onderzoek waren voldoende voor het verkrijgen van betrouwbare resultaten.

1.4 WETTELIJK KADER

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen.

Het zwaarste beschermingsregime inclusief bijbehorende toetsing uit de Flora- en faunawet is op vleermuizen van toepassing. De Flora- en faunawet kent een aantal artikelen, waarvan de volgende van toepassing zijn op het onderhavige project:

Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.

Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.

Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.

Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.

Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Het gaat kortom om de bescherming van de soort, maar ook om individuele dieren en hun functionele leefomgeving. Onder de functionele leefomgeving wordt verstaan alle gebiedsfuncties die van belang zijn in het leven van de soort. Bij vleermuizen gaat het naast de bescherming van de verblijfplaatsen ook om de bescherming van vaste foerageergebieden en vliegroutes. Wanneer het met mitigerende maatregelen mogelijk is om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soort te behouden, hoeft geen ontheffing worden aangevraagd. Hierbij is dan van belang dat de ecologische functionaliteit van het gebied op geen enkel moment kwalitatief of kwantitatief verslechtert en dat de mitigerende maatregelen met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zullen werken. Wanneer de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen niet kan worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen moet ontheffing worden aangevraagd.

Aan deze ontheffing moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden gekoppeld. Dienst Regelingen beoordeelt de ontheffing vervolgens op de volgende punten:

In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?

Is er een andere bevredigende oplossing?

Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Is er een wettelijk belang?

Voor zwaar beschermde soorten van de Flora- en faunawet die daarnaast ook zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrictlijn, kan alleen ontheffing gekregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn. Hieronder valt ook "Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard". Dienst

Regelingen beoordeeld of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepalingen.

Omdat vleermuizen vallen onder Bijlage IV van de Habitatrictlijn, moet de gunstige staat van instandhouding van populaties lokaal beoordeeld worden. Concreet houdt dit in dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige (deel)populatie in het plangebied. Compensatie moet dan ook plaatsvinden ter versterking van de desbetreffende populatie.

2 RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

2.1 VLEERMUIZEN

2.1.1 RESULTATEN

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de waargenomen vleermuizen. Daarna wordt verder ingegaan op de resultaten.

Tabel 2: Waarnemingen van vleermuizen in de Roerdompstraat

Datum	Soort	Aantal	Tijd (v.a)	Gedrag
16 mei	Gewone dwergvleermuis	7	21:31 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	6	22:15 uur	Foeragerend
	Laatvlieger	3	21:58 uur	Passerend
	Laatvlieger	1	22:04 uur	Foeragerend
	Ruige dwergvleermuis	2	23:27 uur	Passerend
18 juni	Gewone dwergvleermuis	11	22:12 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	12	23:11 uur	Foeragerend
	Laatvlieger	6	22:30 uur	Passerend
	Rosse vleermuis	2	22:36 uur	Passerend
20 juni	Ruige dwergvleermuis	1	00:14 uur	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	4	03:06 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	6	03:26 uur	Foeragerend
	Laatvlieger	2	03:17 uur	Passerend
	Rosse vleermuis	1	03:43 uur	Passerend
09 juli	Ruige dwergvleermuis	2	03:59 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	3	22:23 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	9	22:33 uur	Foeragerend
	Laatvlieger	1	22:28 uur	Passerend
	Laatvlieger	1	23:28 uur	Foeragerend
29 augustus	Watervleermuis?	1	00:02 uur	Passerend
	Laatvlieger	5	20:47 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	3	20:54 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	7	21:07 uur	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	3-5	20:54 uur	Baltsend/ roepend
	Ruige dwergvleermuis	1	21:06 uur	Passerend
25 september	Rosse vleermuis	1	22:15 uur	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	5-10	19:31 uur	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	4	19:49 uur	Baltsend/ roepend
	Laatvlieger	2	19:37 uur	Passerend

Verblijfplaatsen

Er zijn in het plangebied meerdere kleine verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Eén zomerverblijfplaats en twee paarverblijfplaatsen (zie tabel 3 en figuur 3 en 4):

1. Een zomerverblijfplaats van een (vermoedelijk) mannetje Gewone dwergvleermuis. Deze bevindt zich achter het schot aan de Roerdompstraat nr. 9.
2. Achter het houten schot aan de Roerdompstraat nr. 11 zit een paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis.
3. Tussen de Roerdompstraat 19 en 23 werd zeer duidelijk gebaltst waardoor ook hier een paarverblijfplaats aanwezig moet zijn. De exacte locatie kon echter niet bepaald worden. Achter één van de schotten zoals bij de andere paarverblijfplaats is aanneemelijk.
4. Op deze locatie vond baltsactiviteit plaats. De exacte locatie van de verblijfplaats kon echter niet worden bepaald.

Tabel 3: verblijfplaatsen in het plangebied. Nummers komen overeen met de getallen uit figuur 3 en 4.

#	Woning	Locatie	Datum	Soort	Functie	Aantal vleermuizen
1	Roerdompstraat 9	Tussen schot	20-06-2013	Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijf	1
2	Roerdompstraat 11	Tussen schot	29-08-2013	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf	1-5
3	Roerdompstraat 19-23	Onbekend	25-09-2013	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf	1-5
4	Eiberstraat 21-23	Onbekend	25-09-2013	Gewone dwergvleermuis	Paarverblijf?	1-5

Tijdens de inventarisatierondes zijn geen grote aantallen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Hierdoor kan de aanwezigheid van kraamverblijfplaatsen (vrouwjes met jongen), die vaak uit enkele tientallen dieren bestaan, worden uitgesloten. Winterverblijfplaatsen zijn moeilijk of niet met zekerheid vast te stellen. Bij alle aanwezige verblijfplaatsen dient er rekening mee gehouden te worden dat er sprake kan zijn van een winterverblijfplaats. De daadwerkelijke aanwezigheid hiervan zal ondermeer afhangen van de mate waarin het klimaat in de verblijfplaats constant is, bijvoorbeeld onder invloed van verwarming van het betreffende pand. Het zal in dit geval gaan om winterverblijven met één of enkele dieren. Winterverblijven van grote groepen vleermuizen zijn zeer waarschijnlijk niet aanwezig.

Foerageergebied

De verschillende voor- en achtertuinten worden door enkele vleermuizen, voornamelijk Gewone dwergvleermuizen, gebruikt om te foerageren. Daarnaast wordt het plangebied incidenteel gebruikt als foerageergebied door Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied.

Vliegroutes

Langs de bomen in Roerdompstraat loopt een kleine vliegroute van de Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Het gaat hierbij om enkele dieren. De bomenrij heeft geen echte doorgaande verbinding maar er wordt vanuit verschillende richtingen door vleermuizen aangehaakt. Deze bomenrij wordt alleen gebruikt door vleermuizen uit de directe omgeving.

Figuur 3: Resultaten vleermuisonderzoek Roerdompstraat e.o. te Assen. Bron luchtfoto: Google Earth Pro

Figuur 4: de locatie van de vleermuisverblijfplaatsen zijn rood omcirkeld.

2.1.2 EFFECTENBEOORDELING

De sloop van de woningen zal leiden tot het verdwijnen van twee met zekerheid vastgestelde verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis (zomerverblijfplaats tussen Roerdompstraat 9-11 en paarverblijfplaats tussen Roerdompstraat 11-13). Het gaat daarbij om minimaal twee Gewone dwergvleermuizen. Aanvullend hierop zal mogelijk nog één paarverblijfplaats verdwijnen van de Gewone dwergvleermuis (rond de Eiberstraat 21-23). De exacte locatie van deze verblijfplaats kon niet met zekerheid worden vastgesteld.

Er zullen drie bomen in de bomenrij worden gekapt maar hierdoor zal de functie als vlieg-route niet vervallen. De gaten worden niet te groot en er zijn ook nog andere oriëntatiepunten als tuinen en woningen aanwezig. De vliegroute is uitsluitend in gebruik door vleermuizen die in het plangebied verblijven.

De sloop van de woningen zal niet leiden tot het verdwijnen van de lokale populaties vleermuizen. De verblijfplaatsen binnen het plangebied vormen samen met verblijfplaatsen in de omgeving een netwerk met onderlinge uitwisseling.

2.2 HUISMUSSEN

2.2.1 RESULTATEN

Nestplaatsen van Huismussen zijn niet in het plangebied aanwezig. Met dit onderzoek kan worden uitgesloten dat Huismussen in het plangebied broeden.

2.2.2 EFFECTENBEOORDELING

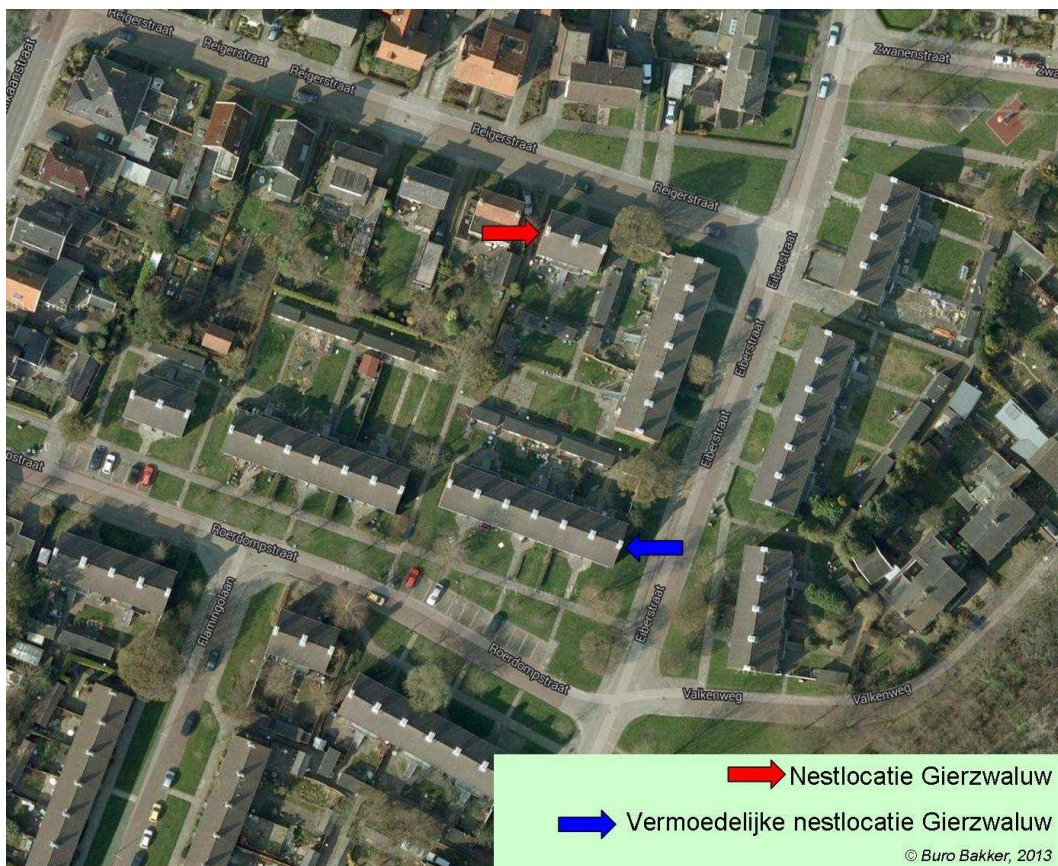
In de onderzochte woningen nestelen geen Huismussen. Negatieve effecten van de sloop zijn daarom niet aan de orde.

2.3 GIERZWALUWEN

2.3.1 RESULTATEN

Er bevindt zich een Gierzwaluwnest onder de dakrand aan de Reigerstraat nr.2 (zie figuur 5). Daarnaast bevindt zich mogelijk ook nog een nest aan de Roerdompstraat nr. 27. Dit laatste nest kon niet met zekerheid worden vastgesteld.

In de omgeving van het plangebied zijn meer nesten van Gierzwaluwen aanwezig. Tijdens het onderzoek kwam in ieder geval een nest naar voren in de Reigerstraat nr. 2. In de omgeving van het plangebied zijn enkele gierzwaluwkasten door buurtbewoners opgehangen, deze zijn met wisselend succes gebruikt door Gierzwaluwen.

Figuur 5: Resultaten Gierzwaluwonderzoek Roerdompstraat e.o. te Assen. Bron luchtfoto: Google Earth Pro

2.3.2 EFFECTENBEOORDELING

De sloop van de woningen zal leiden tot de vernietiging van minimaal één nest aan de Reigerstraat nr. 2 en mogelijk een ander nest aan de Roerdompstraat nr. 27.

3 CONCLUSIES EN VERVOLG

3.1 AANWEZIGHEID VAN ZWAAR BESCHERMDE SOORTEN

Met betrekking tot de aanwezigheid van vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen kan op basis van het uitgevoerde onderzoek het volgende geconcludeerd worden:

- In het plangebied is één zomerverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis vastgesteld;
- In het plangebied zijn drie paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis waargenomen, waarbij van twee niet de exacte locatie bepaald kon worden;
- In het plangebied is een kleine vliegroute van de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger aanwezig. Door de kap van 3 bomen zal deze route echter niet verdwijnen.
- Er zijn in het plangebied twee nestplaatsen van Gierzwaluwen aanwezig waarbij één niet met zekerheid kon worden vastgesteld.

3.2 SAMENVATTING VERVOLG

De sloop van de woningen zal leiden tot het verdwijnen van een aantal verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis en nestplaatsen van de Gierzwaluw. Vanwege de aanwezigheid van deze verblijf- en nestplaatsen, is er sprake van een ontheffingsplichtige ingreep. Er worden namelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van een zwaar beschermde diersoort verwijderd, hetgeen per definitie leidt tot overtreding van de Flora- en faunawet en daarmee tot een ontheffingsplicht. Om een ontheffing te krijgen moet er sprake zijn van zwaarwegende belangen. Voor vleermuizen en Gierzwaluwen zijn dit:

1. bescherming van flora en fauna;
2. volksgezondheid of openbare veiligheid;
3. dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Een ontheffingsaanvraag dient samen met een activiteitenplan te worden ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken. In het activiteitenplan worden mitigerende maatregelen beschreven om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken en wordt een onderbouwing gegeven van het wettelijk belang van de activiteit.

- Op hoofdlijnen zijn de volgende vormen van mitigatie aan de orde:
- Het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen en nestgelegenheid in de omgeving;
- Het toegankelijk maken van de nieuwbouw voor vleermuizen en Gierzwaluwen;
- Het aanpassen van de planning van de sloop op de levenscyclus van vleermuizen en Gierzwaluwen;
- De daadwerkelijke sloop zodanig uitvoeren dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen.

4 BRONNEN

Broekhuijsen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.

Google Earth Pro. 2013 Tele Atlas.